

ประโยค ป.ธ.๘
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

๑. เสนาสนนฺติ สยนณฺจ อาสนณฺจ ๑ ยตุถ ยตุถ หิ เสติ วิหาเร วา
 อชฺฌมโยคาทิมหิ วา ตํ ตํ เสนํ ยตุถ ยตุถ อาสติ นิสิตฺติ ตํ ตํ อาสนํ ตํ เอกโต กตฺวา
 เสนาสนนฺติ วุจฺจติ ๑ อุตุปริสฺสยวิโนทน์ ปฏิสลฺลาณารามตฺถนฺติ ปริสทฺนญฺเชน อุตุเยว
 อุตุปริสฺสโย อุตุปริสฺสยวิโนทฺนตฺถณฺจ ปฏิสลฺลาณารามตฺถณฺจ ๑ โย สรรีฬาทจิตฺตวิกฺเขปกโร
 อสฺปฺปายो อุตุ เสนาสนปฏิสเวเนน วิโนเทตฺพุโห โหติ ตสฺส วิโนทฺนตฺถํ เอกภวา-
 สฺสชฺตถณฺจจาติ วุตฺตํ โหติ ๑ กามณฺจ สิตฺตสฺส ปฏิมายาตยาตยาทิมาว อุตุปริสฺสยวิโนทน์
 วุตฺตเมว ยถา ปน จีวรปฏิสเวเนน หิริโกปินปฏิจฺจาทน์ นียตฺปฺปโยชนํ อิตฺรานิ กทาจิ
 ภาวนตีติ วุตฺตํ เอวมิธาปิ นียตํ อุตุปริสฺสยวิโนทน์ สนฺธาย อิทํ วุตฺตนฺติ เวทิตฺพุทํ ๑
 อถวา อยํ วุตฺตปฺปกาโร อุตุ อุตุเยว ๑ ปริสฺสโย ปน พุริโธ ปากฺกปริสฺสโย จ
 ปฏิจฺจนนปริสฺสโย จ ๑ ตตฺถ ปากฺกปริสฺสโย สึหฺพฺยคฺฆาทยो ปฏิจฺจนนปริสฺสโย (จ)
 ราคโทสาทโย ๑ เต ยตุถ อปริคุตฺตียา จ อสฺปฺปายรูปทสฺสนาทินา จ อาพารํ น กโรนฺติ ตํ
 เสนาสนํ เอวํ ชาณิตฺวา ปจฺจเวกฺขิตฺวา ปฏิสเวนฺโต ภิกฺขุ ปฏิสงฺขา โยนิโส เสนาสนํ ๑เปป
 อุตุปริสฺสยวิโนทฺนตฺถํ ปฏิสเวตีติ เวทิตฺพุโห ๑

(วิสุทธิมรรค ภาค ๑ สัตตนิทฺเทส หน้า ๔๑ - ๔๒)

๒. อุทฺธํ นาม อุทฺโต นิปฺปิฬิมานสฺส อลฺลสาฎกสฺส มชฺเฌ สณฺชาตโปฎกสฺสทิสํ
 อนตฺปฏฺถลํ พหิ มญฺจํ อนฺโต มํสกสมฺพุทฺถปฺลิวเชนกิลฺลิจฺจํ ปาวารปฺปผกสฺสทิสํ กุฎฺฐิตปนสจฺจสฺส
 อพฺกนฺตรสทิสนฺติปิ วตฺตํ วุฎฺฐติ ยตุถ ตกฺโกฎฺฐกา คณฺจปฺปาทกา ตาลหีรกา สฺฐิมชฺชกา
 ปฏฺถนฺตฺถุ สุตฺตกา อิจฺเจวมาทิทวตฺตีสกฺกปฺปเภทา กิมโย อากุลพฺยากุลลา สณฺพสณฺพจาริโน
 หุตฺวา นิวสนฺติ เย ปานโกชนาทิมหิ อวิชฺชมาเน อุลฺลงฺกมิตฺวา วิรวนฺตา หทยมํสํ อภิทฺนนฺติ
 ปานโกชนาทิอชฺโณหฺรณเวลายณฺจ เต อุทฺธมฺชฺชา หุตฺวา ปจฺมชฺโณหฺเร เทว ตโย อาโลเป
 ตฺวิตฺตฺวิตฺตา วิลุมฺปนฺติ ยํ เตสํ กิมินํ สฺฐิตฺมรํ วจฺจกฺกฺวิ คิลานสาลา สฺฐาณณฺจ โหติ ยตุถ

เสยยถาปี นาม จณฺทาลคามทวารเ จนฺทนิกาย นิตามสมเย อุลลฺลิตเก เทเว วสุสฺนเต
 อุกฺกเณ รุยฺหมานํ มุตฺตกรีสจฺมมอฏฺฐจินฺหารุชณฺทเชหฺสิงฆาณิกโลหิตปฺปฏฺติ นานากุณฺปชาตํ
 นิปฺตติควา กทฺทโมทกากลฺลิตํ ทวีหตีหจฺเจเนน สณฺชาตกิมิฏฺถลํ สุริยาตปสนฺตาปเวคกฏฺฐจิตํ อฺปริ
 เณณปฺพุทฺทเก มุณฺจณฺตํ อภินีลวณฺณํ ปรมฺทคฺคณฺธํ เชคฺคจฺณํ เนว อฺปคณฺตุํ น ทฏฺฐํ อรฺหุปรตํ
 อาปชฺชิตฺวา ติฏฺฐจฺติ ปเคว ฆายิตฺุํ สายิตฺุํ วา เอวเมว นานปฺปการํ ปานโกชนาธิ-
 ทนฺตมุสฺสสณฺจณฺณิตํ ชิวหาหตฺถปวิวตฺติตํ เชพฺพลาลาปฺลิตุทฺธํ ตํชณฺณํ วิคตวณฺณคณฺธรสาธิสมฺปทํ
 ตนฺตวายชฺลิสฺวานวมณฺุสฺสทิสํ นิปฺตติควา ปิตฺตเสมฺหวาตปฺลิวจฺจิตํ หุตฺวา อฺทฺรคฺคิสนฺตาปเวค-
 กฏฺฐจิตํ หุตฺวา กิมิฏฺถลากลฺลํ อฺปรุปริ เณณปฺพุทฺทกานิ มุณฺจณฺตํ ปรมกสมฺพุทฺทคฺคณฺธเชคฺคจฺณภาวํ
 อาปชฺชิตฺวา ติฏฺฐจฺติ ยํ สุตฺวาปี ปานโกชนาทีสุ อมฺนุณฺณตฺตา สณฺจจฺติ ปเคว ปณฺณจกฺกุชฺชา
 อวโลเกตฺวา ยตฺถ จ ปตฺติตํ ปานโกชนาธิ ปณฺจธา วิภาคํ คจฺจจฺติ เอกํ ภาคํ ปาณกา
 ชาทฺนติ เอกํ ภาคํ อฺทฺรคฺคิ ฉาเปติ เอโก ภาโค มุตฺตํ โหติ เอโก กรีสํ เอโก รสภาวํ
 อาปชฺชิตฺวา โลหิตมํสาทีนิ อฺปพุทฺทหยติ ฯ

(วิสุทธิธรรมค ภาค ๒ อมนุษย์คัมภฏฐานนิกาย หน้า ๔๑ - ๔๒)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๘ แปล มคธเป็นไทย พ.ศ. ๒๕๓๘

๑. คำว่า **เสนาสน** ได้แก่ ที่นอนและที่นั่ง ๆ ความจริง ภิกษุนอน ณ สถานที่ใด ๆ คือ ที่วิหารหรือที่เพิงเป็นต้น สถานที่นั้น ๆ ชื่อว่า ที่นอน, (อนึ่ง) ภิกษุนั่ง คือ พัก ณ สถานที่ใด ๆ สถานที่นั้น ๆ ชื่อว่า ที่นั่ง, รวมทั้งนอนและที่นั่งทั้งสองนั้นเข้าด้วยกัน เรียกว่า **เสนาสนะ** (ที่นอนและที่นั่ง) ๆ คำว่า **อุตุปริสฺสยวิโนทน์ ปฏิสฺสลาณารามตฺถ** ความว่า ฤดูนั้นเอง ชื่อว่า อุตุปริสฺสยะ (อันตรายคือฤดู) เพราะอรรถว่า เป็นเครื่องครอบงำ (ภิกษุใช้สอยเสนาสนะ) เพียงเพื่อบรรเทาอันตรายคือ ฤดูด้วย เพื่อความยินดีในการหลีกเร้นอยู่ด้วย ๆ มีคำที่ท่านกล่าวอธิบายไว้ว่า ฤดูใดที่ไม่เหมาะ ซึ่งทำการเบียดเบียนร่างกายและทำจิตให้ฟุ้งซ่าน ฟุ้งเป็นสภาวะอันภิกษุจะบรรเทาเสียได้ ด้วยการ ใช้สอยเสนาสนะ (ภิกษุใช้สอยเสนาสนะ) เพียงเพื่อจะบรรเทาฤดูที่ไม่เหมาะ ซึ่งทำการเบียดเบียนร่างกายและทำจิตให้ฟุ้งซ่านนั้นด้วย เพื่อความสุขที่จะเกิดจากความ เป็นผู้อยู่ผู้เดียวด้วย ๆ ก็ การบรรเทาอันตรายคือฤดู ท่านกล่าวไว้เสร็จแล้ว ด้วยคำว่า **สิตฺตสฺส ปฏิฆาตาย** (เพื่อบำบัดความหนาว) ดังนี้เป็นต้น โดยแท้ ถึงอย่างนั้น ก็เปรียบเหมือนในการใช้สอยผ้า ท่านกล่าวไว้ว่า การปกปิดอวัยวะที่จะยังทิริให้กำเริบ เป็นประโยชน์โดยตรง (ส่วน) ประโยชน์ทั้งหลายนอกจากนี้ ย่อมมีบางคราว ฉันทใด แม้ในการใช้สอยเสนาสนะนี้ บัณฑิตก็พึงทราบว่ คำว่า **อุตุปริสฺสยวิโนทน์** นี้ ท่านกล่าว หมายถึงการบรรเทาอันตราย คือ ฤดูโดยตรง ฉันทนั้น ๆ อีกอย่างหนึ่ง ๆ ฤดูมีประการ ดังกล่าวแล้วนี้ ก็คือ อุตุ (ฤดู) ๆ ส่วนปริสฺสยะ (อันตราย) มี ๒ อย่าง คือ อันตรายที่เปิดเผย ๑ อันตรายที่ปกปิด ๑ ๆ บรรดาอันตราย ๒ อย่างนั้น อันตรายที่เปิดเผย ได้แก่ สัตว์ทั้งหลายมีราชสีห์และเสือโคร่งเป็นต้น อันตรายที่ปกปิด ได้แก่ กิเลสมี ราคะและโทสะเป็นต้น ๆ อันตรายทั้ง ๒ อย่างเหล่านั้น ย่อมทำการเบียดเบียน (ภิกษุ) เพราะการไม่ระวังตัว และเพราะการเห็นรูปารมณที่ไม่เหมาะเป็นต้น ไม่ได้ ณ เสนาสนะใด ภิกษุผู้รู้แล้ว พิจารณาแล้วอย่างนั้น จึงใช้สอยเสนาสนะนั้น บัณฑิตพึงทราบว่ (ภิกษุ) พิจารณาแล้วโดยแยบคาย จึงใช้สอยเสนาสนะ ๆ ละ เพียงเพื่อบรรเทาฤดู (ที่ไม่เหมาะ ซึ่งทำการเบียดเบียนร่างกายและทำจิตให้ฟุ้งซ่าน) และอันตราย (ที่เปิดเผยและปกปิด ทั้ง ๒ อย่างนั้น) ดังนี้ ๆ

๒. ที่ชื่อว่า ท้อง ได้แก่ อวัยวะที่ภายในเป็นโพรง คล้ายโป่งลมที่เกิดเอง ตรง

กลางผืนผ้าเบียด ที่บุคคลรวบชายทั้ง ๒ ข้างบีบเข้าหากัน ภายนอกเกลี้ยงเกลา ภายในเปราะเหมือนผ้าห่อกากเนื้อ คล้ายดอกลำโพง (หรือคล้ายผ้าอนามัย) สมควรจะพูดว่า คล้ายภายในเปลือกขนุนแน่ ดังนั้นก็ได้ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของพวกหนอน แยกประเภทได้ ๓๒ เหล่า เป็นต้นอย่างนี้ คือ พวกหนอนมีปากคล้ายนกหัวขวาน พวกหนอนตัวคล้ายไส้เดือน พวกหนอนตัวคล้ายเส้นตาล พวกหนอนมีปากแหลมคล้ายเข็ม พวกหนอนตัวคล้ายเส้นด้ายที่ชายผ้า เทียวชักไขว่พันผ่านไปเป็นพวก ๆ ซึ่งเมื่อไม่มีน้ำและข้าวเป็นต้น ก็โลดขึ้นร้องระงมบ่อนไซเนื้อหัวใจ และเวลาที่บุคคลกลืนกินน้ำและข้าวเป็นต้นเข้าไป พวกมันก็ชูปากขึ้นรีบเร่งแย่งชิงคำข้าว ๒-๓ คำ ที่บุคคลกลืนกินเข้าไปก่อน, ซึ่ง (ท้อง) เป็นเรือนเกิด เป็นเวรจุกฎิ เป็นโรงพยาบาล และเป็นสุสาน ของพวกหนอนเหล่านั้น, เป็นที่มีอุปมาเหมือนเมื่อฝนตกหนักในฤดูแล้ง ชากานาชนิด มีน้ำปัสสาวะ อุจจาระ ท่อนหน้ำ ท่อนกระดูก ท่อนเอ็น น้ำลาย น้ำมูก และเลือด เป็นต้น ถูกน้ำพัดพารวมกัน ในบ่อน้ำคร่ำที่ใกล้ประตูบ้านคนจัดเทศกาล ระคนด้วยน้ำเบือกตม พอล่วงไป ๒-๓ วัน หมู่หนอนก็เกิดได้เอง เดือดขึ้นเพราะกำลังความร้อนแห่งดวงอาทิตย์ที่แผดเผา ผุดเป็นฟองเป็นต่อมขึ้นข้างบน มีสีเขียวจัด มีกลิ่นเหม็นอย่างยิ่ง นำสะอิดสะเอียน ถึงความเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะเข้าใกล้ ไม่ควรจะมีมองดู ดำรงอยู่ จะป่วยกล่าวไปใยถึงการสุดคมหรือการลิ้มรส ฉันทใด น้ำและข้าวเป็นต้น ซึ่งมีประการต่าง ๆ ก็เป็นฉันทนั้นเหมือนกัน ถูกสากคือฟันบดให้ละเอียด อันมือคือลิ้นให้พลิกกลับไปมา เกลือกกล้วยด้วยน้ำลายและน้ำลายเหลว ในขณะที่นั้นก็กลับกลายเป็นของปราศจากความเพียบพร้อมด้วยสี กลิ่น และรส เป็นต้น เป็นเสมือนน้ำข้าวของช่างทอผ้า และรากสุนัขตกไปรวมกันอยู่ เกลือกกล้วยด้วยน้ำดี เสดด และลม เดือดขึ้นด้วยกำลังไฟธาตุในท้องแผดเผา เกลือกกล้วยไปด้วยหมู่หนอน ผุดเป็นฟองเป็นต่อมขึ้นข้างบน ๆ ถึงความเป็นมาก มีกลิ่นเหม็น และนำสะอิดสะเอียนเป็นอย่างยิ่ง ดำรงอยู่ ซึ่งแม้เพราะได้ยีนก็จะเกิดความไม่พอใจในน้ำและข้าวเป็นต้น จะป่วยกล่าวไปใยถึงการเพ่งดูด้วยปัญญาจักษุ และเป็นทั้งน้ำและข้าวเป็นต้น ตกลงไปแล้ว ย่อมถึงการจำแนกออกเป็น ๕ ส่วน คือ ส่วนหนึ่งพวกสัตว์กัดกิน ส่วนหนึ่งไฟธาตุในท้องแผดเผา ส่วนหนึ่งเป็นน้ำปัสสาวะ ส่วนหนึ่งเป็นอุจจาระ ส่วนหนึ่งถึงความเป็นรส เพิ่มพูนอวัยวะมีเลือดและเนื้อเป็นต้น ฯ

พระธรรมวโรดม คุณสมุห์ปุนิ วัดเบญจมบพิตร
สนามหลวงแผนกบาลี

แปล
ตรวจแก้.